

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisuja

Tämä on alkuperäisen julkaisun rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original publication. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Autio, E., Konola, P., Poussu, M. & Männistö, M. 2022. Tulevaisuuden terveydenhoitajatyössä korostuvat toimivat palveluketjut asiakkaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Oamk Journal 205/2022. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2022121972501>

Tulevaisuuden terveydenhoitajatyössä korostuvat toimivat palveluketjut asiakkaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi

19.12.2022 - Autio Elina, Konola Pirjo, Poussu Marja, Männistö Merja

Sosiaali- ja terveysalan uudistus toteutuu vuoden 2023 alussa, kun hyvinvointialueet aloittavat toimintansa eri maakunnissa. Uudistuksen tavoitteena on muun muassa vahvistaa yhdenvertaisia ja laadukkaita perustason palveluja sekä siirtää painopistettä ennaltaehkäisevään työhön. Tämä luo haasteita tulevaisuuden terveydenhoitajatyöhön resurssien riittävyyden ja työnkuvan muutoksen näkökulmasta. Tässä artikkelissa raportoidaan Oulun ammattikorkeakoulun terveydenhoitajakoulutukseen kuuluvan kehittämistehtävän kautta syntyneitä päätelmiä, joita yhdistetään näyttöön perustuvaan tietoon.

Moniammatillisen yhteistyön merkitys korostuu tulevaisuudessa yhä enemmän (kuva: Accuray/unsplash.com).

Terveyden edistäminen on osa kansanterveystyötä [1], jossa terveydenhoitaja toimii terveyden edistämisen ja ennaltaehkäisevän terveydenhoitotyön asiantuntijana ihmisen koko elämän ajan [2]. Terveydenhoitajatyö on korkeatasoista osaamista vaativaa asiantuntijatyötä. Neuvola- ja kouluterveydenhuoltotyössä terveydenhoitaja tukee imetykseen, vanhemmuuteen, seksuaalisuuteen ja eri-ikäisten mielenterveysongelmiin liittyvissä asioissa samalla huomioiden koko perheen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin. [2]

Työikäisen ja ikääntyneiden terveydenhoitajatyössä terveydenhoitajan asiantuntijuutta tarvitaan muun muassa, kun kannustetaan terveellisiin elämäntapoihin, kokonaisvaltaiseen terveyteen ja toimintakyvyn ylläpitämiseen sekä korostetaan niiden merkitystä. [3]

Moniammatillinen yhteistyö ja erikoissairaanhoidon liittyvä yhteistyö on tärkeää, mutta kustannustehokkaampaa on varata nykyistä enemmän voimavaroja ja resursseja terveydenhoitajatyöhön ja tarpeen mukaisesti täydennyskoulutusmahdollisuuksiin. Terveydenhoitajien työ on vaikuttavaa ja kustannustehokasta verrattuna sairauksien ja terveysongelmien hoidon kustannuksiin. Tehokkaalla ennaltaehkäisevällä työllä voidaan hidastaa tai estää sairauksien ja terveysongelmien kehittymistä hyvin pitkälle [2].

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmaan on kirjattu, että perusterveydenhuollon ja ennaltaehkäisevän työn kehittäminen ohjaa terveydenhoitajatyön tulevaisuuden painopisteitä. Tulevaisuus luo aivan uudenlaisia haasteita terveydenhoitotyöhön esimerkiksi väestörakenteen muutoksen, monikulttuurisuuden lisääntymisen sekä digitalisaation myötä. Terveydenhoitajatyön tulevaisuuden kehittämiskohteita ovatkin muun muassa moniammatillinen yhteistyö, huolen puheeksi otto, elintapaohjaus, terveyserojen kaventaminen ja väestön itsehoitovalmiuksien lisääminen, etsivä nuorisotyö, maahanmuuttajataustaisten perheiden kohtaaminen, ennakoivat kotikäynnit, teknologian hallinta ja sähköinen asiakasviestintä ja -palvelu, ohjausosaaminen sekä tutkimus-, kehittämis- ja johtamisosaaminen. [4]

Sosiaali- ja terveysalan uudistus tulee, mistä on kyse?

Sosiaali- ja terveysalan uudistus muodostuu sosiaali- ja terveydenhuollon sisällöllisestä ja rakenteellisesta uudistuksesta. Sote-uudistuksen mukaan tavoitteena on vahvistaa perustason palveluja ja siirtää painopistettä ennaltaehkäisevään työhön. Sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman, jonka tavoite on sosiaalihuollon ja terveydenhuollon palvelujen yhteensovittaminen, jotta

asiakas saa yhdestä paikasta kaikki tarvitsemansa palvelut. Uudistuksen tavoitteena on turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille suomalaisille, parantaa palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta, kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti sosiaali- ja terveyspalveluihin, vastata ikääntymisen ja syntyvyyden laskun aiheuttamiin haasteisiin sekä hillitä kustannusten kasvua. [5]

Jotta sote-uudistus on mahdollinen, se vaatii muutoksia lainsäädäntöön. Sote-uudistuksen johtoryhmä on valmistellut noin neljäkymmentä lakia, joista merkittävimpiä ovat lait sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, pelastustoimen järjestämisestä, maakuntajaosta, maakuntien hallinnon ja talouden järjestämisestä, maakuntien rahoituksesta ja kuntien valtionosuusjärjestelmän muuttamisesta. Uudistukseen liittyy myös noin sata muuta lakia, jotka vaativat uudistusta. [6] Kyse on siis hyvin merkittävästä palvelurakennemuutoksesta Suomessa.

Sote-integraatio tähtää toimiviin ja katkeamattomiin palveluketjuihin

Sote-palvelujen integraatiolla tarkoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhdistämistä niin, että asiakas saa palvelunsa oikea-aikaisesti ja saumattomasti palveluketjun katkeamatta. Integraatiossa palveluja yhdistetään asiakkaan tarpeiden perusteella, ja siitä hyötyvätkin eniten paljon eri palveluja käyttävät asiakkaat. Toimivan palveluintegraation avulla pyritään saavuttamaan myös kustannussäästöjä yhteiskunnalle. Tässä uudistuksessa myös terveydenhoitajien rooli voi muuttua. Painopistettä tullaan kohdentamaan yhä enemmän terveyden edistämiseen eli toimintaa siirretään raskaista palveluista ehkäisevään ja ennakoivaan työhön. [7]

Sote-palvelujen integraatiossa palvelukokonaisuus tarkoittaa tietyn asiakasryhmän palvelukokonaisuutta, jossa sovitetaan yhteen perus- ja erityistason palveluja sekä julkisia ja yksityisiä palveluja. Palveluketju tarkoittaa tietyn asiakasryhmän hoitoketjua, jossa hoitotai palvelupolku on järjestetty ja sovittu perus- ja erityistason julkisten ja yksityisten palvelujen välillä. Palvelukokonaisuudessa asiakas voi hyödyntää eri palveluja yhtäaikaisesti. Palveluketjussa kyse on asiakkaan siirtymisestä vastuullisella ja yhdessä

sovitulla tavalla palvelusta toiseen siten, että palvelut toteutuvat johdonmukaisena ja tavoitteellisena ketjuna. [7]

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskuksissa tarjotaan kaikki palvelut saman katon alta

Tulevaisuuden sote-keskuksista asiakas tulee saamaan kaikki tarvitsemansa palvelut yhdestä paikasta. Keskuksiin on tarkoituksena koota perusterveydenhuollon, suun terveydenhuollon, sosiaalityön ja kotihoidon lähipalveluja, mielenterveys- ja päihdehuollon perustason palveluja, avokuntoutuspalveluja, kansansairauksien ehkäisyä sekä neuvola- ja muita ehkäiseviä palveluja. Myös terveydenhoitajien rooli on keskeinen näiden palveluiden tuottamisessa. [4] [8]

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusohjelman tarkoituksena on vahvistaa ihmisten luottamusta julkisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Ohjelmalla parannetaan asiakaslähtöisyyttä ottamalla käyttöön digi-, etä- ja mobiilipalveluja ja laajentamalla viikonloppu- ja iltavastaanotto toimintaa sekä matalan kynnyksen palvelupisteitä. Palveluiden saatavuuden tavoitteeseen maakunnissa pyritään esimerkiksi varmistamalla kiireettömään hoitoon pääsy seitsemän vuorokauden sisällä hoidon tarpeen arvioinnista. Palvelujen painopistettä siirretään erikoissairaanhoidosta perustasolle ja ehkäisevään työhön, jossa edellytetään nimenomaan terveydenhoitajan asiantuntijaosaamista. [3] [9]

Sosiaalihuollon roolia painotetaan aiempaa vahvemmin. Maakunnissa varmistetaan sosiaalipalvelujen palveluntarpeen arviointiin pääsy viipymättä yhteydenotosta. Ammattihenkilöiden työnjakoa kehitetään siten, että asiakasta palvelevat moniammatilliset tiimit. Työskentelyn tukena ovat erikoistason konsultaatiot sekä digitalisaatiota hyödyntävät uudet toimintamallit, kuten sähköiset asiointi- ja omahoitopalvelut. Asiakaslähtöisyyttä sekä työntekijöiden kehittymistä ja hyvinvointia tuetaan näyttöön perustuvilla menetelmillä. Myös tutkimus- ja kehittämistoiminta tuodaan osaksi perustyötä. Erityistä huomiota kiinnitetään paljon palveluja tai erityistä tukea tarvitsevien ihmisten palveluiden kehittämiseen. Yhteistyö terveydenhoitajien ja sosiaalihuollon toimijoiden kanssa on oleellista sujuvien palveluketjujen luomisessa. [3] [9]

Lapsi- ja perhepalvelujen alueellisen kehittämisen painopisteet ovat sosiaali- ja terveyskeskuksissa toimivat perhekeskukset sekä lasten ja nuorten matalan kynnyksen

mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuuden parantaminen. Olennaista on vahvistaa varhaista tukea ja tiedonkulkua nuorten kanssa toimivien tahojen välillä. Tässä terveydenhoitajien rooli on hyvin merkityksellinen, sillä he toimivat lähellä nuoria ja tarjoavat juuri uudistuksen edellyttämiä matalan kynnyksen palveluita. [4] [9]

Terveydenhoitajatyön merkitys kasvaa

Yhteenvetona voidaan todeta, että tulevaisuudessa terveydenhoitajatyön merkitys kasvaa, sillä kansanterveyttä ajatellen se on vaikuttavaa, ennaltaehkäisevää ja kustannustehokasta. Moniammatillisen yhteistyön merkitys korostuu tulevaisuudessa yhä enemmän. Terveydenhoitajan asiantuntijuutta osana moniammatillista ja -alaista asiantuntijatiimiä tulisi vahvistaa terveyden edistämistyössä ja sairauksien tai muiden terveysongelmien ennaltaehkäisyssä. Moniammatillisen ja -alaisen yhteistyön tuloksena asiakkaan on mahdollista saada yhdestä paikasta useiden eri ammattilaisten palveluita, joka omalta osaltaan palvelee asiakaslähtöistä työtettä.

Elina Autio

Opiskelee terveydenhoitajaksi Oulun ammattikorkeakoulussa hoitotyön tutkinto-ohjelmassa

Pirjo Konola

Opiskelee terveydenhoitajaksi Oulun ammattikorkeakoulussa hoitotyön tutkinto-ohjelmassa

Marja Poussu

Opiskelee terveydenhoitajaksi Oulun ammattikorkeakoulussa hoitotyön tutkinto-ohjelmassa

Merja Männistö

yliopettaja

Oulun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö

Lähteet

[1] Sosiaali- ja terveysministeriö. 2019. Terveyden edistäminen. Hakupäivä 28.3.2021.

<https://stm.fi/terveyden-edistaminen>

[2] Mäenpää, T. 2020. Terveydenhoitajat ovat monipuolisia osaajia. Terveydenhoitajaliiton blogi 17.1.2020. Hakupäivä 28.3.2021.

https://www.terveydenhoitajaliitto.fi/uutishuone/blogi/terveydenhoitajat_ovat_monipuolisia_osaajia.1188.blog

[3] Hiltunen, E. & Martiskainen, T. 2019. Terveydenhoitajan työn tulevaisuus. Karelia-blogit. Viittä vaille valmis työelämään. Karelia-ammattikorkeakoulu. Hakupäivä 28.3.2021.

<https://vanha.karelia.fi/blogit/viittavaillevalmiinatyoelamaan/2019/02/18/terveydenhoitajan-tyonkuvan-tulevaisuus/>

[4] Haarala, P., Honkanen, H., Kivinen-Wahlroos, M., Kyrölahti, E., Lehtomäki, L., Liimatainen, A., Mellin, O-K., Mäenpää, T., Nieminen, I. & Toukola, M. 2016.

Terveydenhoitajakoulutuksen kehittäminen – rakennevaihtoehtona ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Terveydenhoitajaliitto. Hakupäivä 31.3.2021.

https://www.terveydenhoitajaliitto.fi/files/91/terveydenhoitajakoulutuksen_kehittaminen_ymk_030416.pdf

[5] Sote-uudistus. 2020. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelma. Hakupäivä

22.3.2021. <https://soteuudistus.fi/tulevaisuuden-sosiaali-ja-terveyskeskus-ohjelma>

[6] Sote-uudistus. 2020. Lainsäädäntö valmistellaan ministeriöiden yhteistyönä. Hakupäivä

22.3.2021. <https://soteuudistus.fi/lainsaadanto>

[7] Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2020. Sote-uudistus. Sote-palvelujen integraatio.

Hakupäivä 28.3.2021. <https://thl.fi/fi/web/sote-uudistus/palvelujen-tuottaminen/sote-palveluiden-integraatio>

[8] Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2021. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus.

Hakupäivä 28.3.2021. <https://thl.fi/fi/web/sote-uudistus/tulevaisuuden-sosiaali-ja-terveyskeskus>

[9] Sosiaali- ja terveysministeriö. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus 2020–2022. Ohjelma ja hankeopas. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:3. Helsinki. Hakupäivä 30.6.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4136-6>

METATIEDOT

Tyyppi: Artikkel

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 205/2022

Julkaisuvuosi: 2022

Tekijätiedot: Autio Elina, Konola Pirjo, Poussu Marja, Männistö Merja

Oikeudet: [CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2022121972501>

Tiivistelmä: Sosiaali- ja terveysalan uudistus toteutuu vuoden 2023 alussa. Uudistuksen tavoitteena on vahvistaa perustason palveluja ja siirtää painopistettä ennaltaehkäisevään työhön. Uudistukseen sisältyvän Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman tavoitteena on turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille suomalaisille, parantaa palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta, kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti sosiaali- ja terveyspalveluihin, vastata ikääntymisen ja syntyvyyden laskun aiheuttamiin haasteisiin sekä hillitä kustannusten kasvua. Tulevaisuuden sote-keskuksista asiakas tulee saamaan kaikki tarvitsemansa palvelut yhdestä paikasta. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus luo haasteita tulevaisuuden terveydenhoitajatyöhön, jossa korostuvat erityisesti palvelujen laatu, moniammatillinen yhteistyö, ennaltaehkäisevä terveyden edistäminen sekä asiakaslähtöisyys.